

לך מעמנו, כי עצמת ממנו מאד. (כ"ו טז)
 כאן ספרת לנו התורה, מהיכן נובעת שנאת האומות לעמנו. סוף
 קנאתם ושנאתם היא בשביל שעצומים אנהנו, „רב ועצום ממנו“, אמר
 המלך החדש של מצרים, וכאן אמר אבימלך ליצחק, „כי עצמת ממנו
 מאד“.

ויחפרו עבדי יצחק בנחל וגו'. (כ"ו יט)
 ענין הבארות אשר חפר יצחק מלמדנו, שלעולם לא ירפה האדם
 את ידיו מלהמשיך את העסק אשר התחיל, אל יאוש ואל כשלון. אם
 יצחק אבינו חפר ולא מצא מים, חפר באר אחרת עד שמצא מים, ואם
 רבו עליה, חפר באר אחרת, וכ"כ המשיך במלאכת החפירה, עד שסוּם
 חפר ומצא באר שלא רבו עלי' וקרא שמה רחובות.
 כן הדבר בכל הענינים החומריים והרוחניים, הן במסחר והן בלמוד
 התורה. ואם מי שהוא אינו מצליח בתחלה בלמודו, אל יעזוב את התורה,
 כי סוף הכבוד לבוא, ואם נכשל תחלה, אבל יעמוד על אמתתה לכסוף.
 ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות. (כ"ז א)
 ובמדרש, יצחק אבינו תבע יסורין, א"ל הקב"ה, חייך דבר טוב
 אתה מבקש ומטך אני מתחיל, שנאמר ויהי כי זקן יצחק וגו'.
 ובאור הדברים כך הוא, ידוע שכל מעשי בני אדם שוקלים בפלס
 ומאזני משפט, ועל כל אחד ואחד להשתדל שהזכויות והמצות יכריעו
 את הכף.

והנה בשעה שמביאים את האדם לדין, מתקבצים כל המליצים
 והסנגורים שנבראו מן המצות ועומדים לימין הנשפט, וכמו כן באים

מ ע ש י ל מ ל ך

שמונים שנה, בשביל להכנס לטרקלין של מלך מלכי המלכים, מאליו מוכן
 שהטרקלין הוא ממדרגה גדולה עד למאד.
 לא כן אוה"ע, המאמינים בתורת „אכול ושתה כי מחר נמות“, אינם
 זקוקים לשום הכנות, ומכיון שעשו הולך למות, למה זה לו בכורה?

והי' מוכיח במישור לאלה המפורים על הקמת מצבות להוריהם: סכלים
 הם אלה המקימים מצבות של אבני שיש ומפארים את הקברים בפרחים לכבד
 זכר הוריהם וחושבים שעושים בזה נחת רוח לנשמותיהם.
 הגע בעצמך: מי שרואה את אביו טובע במים זדונים או אש אוכלת
 מסביביו, הלא מהר ימהר בנו להצילו, כי הלא זאת היא מחובת הבן, אשר
 אביו טפחו וגדלו ולא חשך מאומה ממנו. וכן הוא הענין, כשאביו או אמו צריכים
 זכיות להנצל מדינה של גיהנום, על הבן שומה להרבות בזכיות של תורה ומצות